

ПРОЕКТ!

Стратегия за развитие на социалните услуги в община Каспичан (2016 – 2020)

УТВЪРДИЛ:
Милена Недева
Кмет на община Каспичан

СЪГЛАСУВАЛЪ
Виолета Неделчева
Директор на Дирекция
Социално подпомагане
Нови Пазар

СТРАТЕГИЯ
ЗА
РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В
Община Каспичан
(2016 – 2020)

Декември 2015

Съдържание

Раздел I. Анализ и оценка на ситуацията	3
Раздел II. Стратегия за развитие на социалните услуги.....	13
Раздел III. Стратегически и специфични цели, мерки, дейности	16
Раздел IV. План за действие.....	24

РЕЗЮМЕ

Стратегията за развитие на социалните услуги в община Каспичан (2016–2020 г.) е разработена в изпълнение на чл. 19 от Закона за социално подпомагане и чл. 36 б от Правилника за прилагането на закона за социално подпомагане.

ОБХВАТ

Стратегията очертава развитието на социалните услуги в община Каспичан за период от 5 години (от 1.01.2016 г. до 31.12.2020 г.).

Тя обхваща планирането на конкретни социални услуги за всички възрасти и уязвими групи като особено значение се отдава на децата, хората с увреждания и старите хора. В географско отношение, Стратегията покрива всички населени места на територията на община Каспичан. В документа се доразвива възможността за предоставянето на социални услуги на различни нива: областно, междуобщинско, общинско и за координираност между свързаните сектори.

ВИЗИЯ

Разработването и приемането на Стратегията за развитието на социалните услуги на общинско ниво обединява усилията и желанието на всички заинтересовани страни в община Каспичан да се създадат **условия за пълноценно участие в обществения живот на хората в неравностойно положение и с риск от социално изключване чрез предоставянето на достъпни и качествени социални услуги и грижа**. Тя ще подкрепя местните общности, уязвимите групи и лицата в риск чрез преодоляване на неравномерността в развитието на социалните услуги, разширяване на обема, реформиране и оптимизиране на вече съществуващите и разкриване на нови форми на социални услуги и осъществяване на сътрудничества и участие на партньори от свързаните сектори.

Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи за защита на правата на човека и основните свободи и за правата на детето. Основната е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Стратегическите и специфични цели, мерките и дейностите на Стратегията са изведени въз основа на заключенията и препоръките от общинският анализ, направените проучвания, както и установените потребности на рисковите групи в община Каспичан.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В края на 5-годишния период от изпълнението на Стратегията ще се постигне подобряване на живота на уязвимите групи в община Каспичан чрез значителна промяна в обема, вида и качеството на предлаганите социални услуги:

- Увеличаване на дела на услугите в общността;
- Увеличаване на дела на децата, отглеждани в семейна и алтернативна семейна грижа;

Раздел I. Анализ и оценка на ситуацията

1. Подготовка и организация

Процесът на разработване на Стратегията за развитие на социалните услуги в община Каспичан започна с изготвяне на анализ на потребностите от социални услуги с

участници, всички заинтересовани страни – Общинска администрация, Регионална дирекция „Социално подпомагане, дирекция „Социално подпомагане, ръководители на социални услуги, представители на Обществения съвет, местни държавни институции, представители на целевите общности и рисковите групи.

При разработването на Стратегията са използвани следните принципи и подходи на планиране:

- Планиране с участието на заинтересованите страни на общинско и областно ниво;
- Съответствие с реалните потребности на лицата в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

2. Съответствие с международни, национални и местни политики

Стратегически документи на международно, национално, областно и общинско ниво

Разработването на Стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво е в съответствие с принципите, утвърдени в **международни нормативни актове**, в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН;

Документи на национално ниво:

- Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012 – 2030)
- Национална концепция за насърчаване активния начин на живот на възрастните хора (2012 – 2030)
- Национална стратегия за дългосрочна грижа
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”
- Национална стратегия за детето (2008 – 2018)

Документи на областно и общинско ниво в област Шумен:

- Областна стратегия за развитие на област Шумен (2014 – 2020);
- Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Шумен 2016-2020г.
- Общински планове за развитие (2014-2020);
- Общински програми за закрила на детето;
- Областни и общински програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги на ниво община;

Стратегията следва и принципите на законосъобразност по отношение на редица нормативни актове: Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконови нормативни актове.

Институции и организации, отговорни за предоставянето на социалните услуги

Те участват в процесите на: планиране, разкриване, финансиране, управление, предоставяне и контрол на социалните услуги, съобразно своите компетенции, права и задължения:

- Министерство на труда и социалната политика – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети;

- Министерство на финансите - определя стандартите за финансиране на социалните услуги;
- Агенцията за социално подпомагане - разрешава откриването и закриването на социалните услуги, държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги;
- Държавната агенция за закрила на детето – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критерии за социални услуги за деца и семейства.
- Областен управител, Областен съвет за развитие и областни комисии - имат отношение към планирането във всички сфери, в т.ч. и на социалните услуги;
- РДСП - изготвя становища за откриването/закриването на социални услуги, държавно-делегирана дейност;
- Общините – определят общинската политика по отношение на социалните услуги, разкриват и предоставят социални услуги; възлагат и договарят предоставянето на социални услуги на външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги (общините, както и вписаните в регистъра на АСП физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица) предоставят социални услуги, за които са сключили договор;
- Дирекции “Социално подпомагане” - ангажирани са с идентифицирането на случаи, оценка и насочване към различни доставчици на социални услуги;
- Обществените съвети за социално подпомагане в общините осъществяват обществения контрол.

3.Тенденции в развитието на община Каспичан

3.1.Географско положение

Община Каспичан е разположена в централната част на Североизточна България и е включена в териториалните граници на област Шумен.

Територията на общината е 274,402 кв. км. и заема 8% от територията на област Шумен и 1.9 % от територията на Североизточен район (СИР, NUTS 2). Релефът е равнинно-платовиден. Климатът умерено-континентален.

В средната част на района се откроява Провадийско – Роякското плато /431м./. Северните склонове на платото при селата Мадара и Кюлевча представляват внушителни почти отвесни скални венци. Надморската височина на общинският център е 120 м.

На запад община Каспичан граничи с община Шумен, на север с община Нови пазар, на юг с община Провадия, на изток с община Ветрино.

Община Каспичан има благоприятно географско положение и представлява важен транспортен възел между Североизточна и Западна България, както и между Северна и Южна България. През общината преминава трасето на автомагистрала „Хемус“, свързваща град Варна с град София, както и ж.п. линията между тези два града. Ж.П. гара Каспичан е разположена на първата ж.п. линия Русе – Варна и е важен комуникативен и транспортен възел в Североизточна България.

Град Каспичан е разположен на 22 км от областния град Шумен, на 68 км от голямото морско пристанище и летище – Варна, на 127 км от пристанището на Дунав – Русе и на 441 км от столицата на България - София.

Урбанистичната структура на община Каспичан се състои от 9 населени места: административния център гр. Каспичан, гр. Плиска, с. Върбяне, с. Златна нива, с. Каспичан, с.Косово, с. Кюлевча, с. Марково и с. Могила.

Община Каспичан е една от 10-те общини в област Шумен. Тя е на осмо място по територия и на шесто място по население сред общините в областта. В Община Каспичан живее 4,4% от населението на област Шумен (7 976 души към 01.02.2011 г.) и едва 0.83% от населението на СИР.

3.2.Население – демографска характеристика

По данни от преброяването през 2011г. населението на община Каспичан наброява 7976 души, от които 3962 мъже и 4014 жени в това число 4022 живеят в градовете, а останалите 3954 в селата.

Разпределението на населението по възрастови групи към 31.12.2014г. по данни на ГРАО при Община Каспичан показва следните данни: в общината преобладава групата жители в трудоспособна възраст – 4498 души /56,00 % от общия брой население/, която спрямо предходни години значително намалява. Тук превес имат жените /52,50 %/спрямо мъжете /47,50%/. Населението в над трудоспособна възраст е 2247 души, или 26,00 % от населението, като този процент бележи застаряване на населението на общината.

Относителният дял на населението в под трудоспособна възраст е 1563 души и бележи трайна тенденция на намаление спрямо последните години. Съотнесено към общия брой население делът на лицата в под трудоспособна възраст е 19,00 %.

От анализа на населението по възраст се налага изводът, че относителният дял на населението в трудоспособна възраст намалява, а на това в над трудоспособна възраст се увеличава в сравнение с анализа от 2010г. Делът на населението в под трудоспособна възраст бележи трайна тенденция към намаляване.

През последните години раждаемостта в община Каспичан е намаляла, като следва тенденциите, характерни за страната като цяло. Безработицата, особено сред младите хора, обедняването и влошаването на жизненото равнище са сред основните причини на очертаващата се тенденция. Търсенето на работа от младото и трудоспособно население в репродуктивна възраст в големите градове води до намаляване броя на населението в общината.

Естественят прираст в община Каспичан е отрицателен. Върху него влияние оказват както икономическите, така и редица социални фактори, свързани с културата и начина на живот.

Наблюдава се трайна тенденция на непрекъснато и устойчиво намаляване на населението в под трудоспособна и трудоспособна възраст и постепенно увеличаване на населението в над трудоспособна възраст.

Изводи:

- Отрицателен естествен прираст в резултат на ниска раждаемост и висока смъртност, които водят до обезлюдяване на малките общини;
- Застаряване на населението, особено в по-малките населени места от общината и регресивен тип възрастова структура в резултат на отрицателните демографски процеси. В селата по-голямата част от жителите са в надтрудоспособна възраст, а броят на самотните стари хора сред тях е значителен;
- Преструктуриране на населението по населени места в резултат на миграционните процеси. Икономически активното население мигрира в Шумен, други по-големите градове и в чужбина, което води до прогресивно намаление на относителния дял на лицата в трудоспособна възраст в общината.

3.3.Икономическо развитие, заетост и безработица

Пазарът на труда включва два основни компонента: трудова заетост и безработица. Икономически активните лица в община Каспичан наброяват 2 887 души по данни на НСИ от последното преброяване – 01.02.2011 г. Коефициентът на икономическа активност е 42% (съотношение между икономически активните лица и населението на 15 и повече навършени години). Коефициентът на заетост (съотношение между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години) за община Каспичан е 30%.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината са демографската криза, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация и пазара на труда, в следствие от реструктурирането на икономиката. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка на регионално ниво (в райони намиращи се далеч от индустриални и административни центрове, планински райони) и на подотраслово ниво (за някои професионални тенденции и професии). Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени технологии, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големите градове или в чужбина.

Най-големият проблем е безработицата – липса на работни места по населените места; загуба на работни места и за заетите извън постоянното местоживееене;

Изводи:

- Ниска квалификация и образование за голяма част от безработните, което още повече стеснява възможностите за достъп до заетост;
- Наличие на свободни работни места в отдалечени населени места за специалисти с висше образование, които са нежелани заради необходимостта от пътуване;
- Недоизградена и неподдържана пътна мрежа, както и лошо организиран междуселищен транспорт;
- Намалване на потенциала за икономическо развитие поради липсата на инвестиции.

Образование:

Характеристика на равнището на образованието на населението в общината по данни от НСИ – последно преброяване на населението през 2011г.:

Местоживееене	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете
Общо	7 463	528	2 644	2 643	1 011	469	138	30
В градовете	3 801	405	1 789	1 119	296	161	23	8
В селата	3 662	123	855	1 524	715	308	115	22

Изводи:

- Висок дял на хората с основно и по-ниско образование;
- Увеличаващ се брой на учениците, които напускат училище, без да завършат средно образование и на нередовно посещаващите училище;
- Малка обхващаемост на децата, живеещи извън градовете в детски градини;

- Недостатъчни възможности за професионално обучение, квалификация и преквалификация на работната сила.

Здравеопазване:

На територията на община Каспичан има регистрирани две ПИМП-ИП и две ПДП-ИП. Съгласно Областната здравна карта определения минимален брой и разпределение на лекарските практики в първичната извънболнична помощ е ПИМП-ИП – 5 практики и ПДП-ИП – 5 практики от което е видно, че част от практиките са незаети;

Най-близкото здравно заведение, което обслужва жителите на община Каспичан е МБАЛ - Нови пазар, която се намира на разстояние 5 км. от общинския център. Видът и структурата на здравеопазването, в т.ч. и структурата на здравната инфраструктура в община Каспичан, са определени и заложени в Областна здравна карта на област Шумен.

Към системата на здравеопазването са и медицинските кабинети към детските и учебни заведения, яслена група към ОДЗ „Снежанка” и здравен медиатор.

Жилища и жилищна политика:

По данни на НСИ от преброяването към 01.02.2011 г. общият брой сгради в община Каспичан е 3682, а броя на жилищата е 4507. Полезната жилищна площ в общината е 258 169 кв.м. Около 85% от жилищните сгради (3831 броя) са постоянно обитавани, 111 са необитавани и/или се обитават сезонно. Централно водоснабдени са 94% от жилищните сгради в град Каспичан. Собствен водоизточник ползват само 0,6% от сградите, 3,5% имат и централно водоснабдяване и собствен водоизточник, а 2 % не са водоснабдени.

Таблица 5: Обитавани жилища в община Каспичан по наличие на канализация към 01.02.2013 г.

Общо	2905	1538	1367
Свързана с обществена канализация	1053	1041	12
Свързана с изгребна яма	136	100	36
Свързана със септична яма	501	95	406
Свързана с попивна яма	1091	286	805
Няма канализация	124	16	108

Национален статистически институт

С обществена канализация са свързани 36% от обитаваните жилища в община Каспичан, 5% са свързани с изгребни ями, 17% ползват септични ями, а 38% попивни ями. В 4% от жилищните сгради няма никакъв достъп до канализация и/или ями. Значителна част от сградния фонд (85%) е построен преди 1980 година. Около 60% от сградите в община Каспичан са масивни, 1,1% са стоманобетонни, а останалите са с друг вид конструкция.

По данни от последното преброяване на населението към 01.02.2011 г., в 9-те населени места на общината има 3167 домакинства и 2273 семейства, като средният брой членове на едно домакинство или семейство е около 2,7 човека.

Изводи;

- Голям брой свободни жилища в селата, като част от тях се намират в непривлекателни райони с неподдържана пътна мрежа, без отходни канали, а друга част са неблагоустроени и изоставени;
- Общините са изключително затруднени да осигурят жилища на нуждаещите се, като проблемът е по изострен в общинския център.
- Липсват механизми, които стимулират общините да инвестират в тази насока, което ограничава възможностите им да провеждат социална жилищна политика.

3. Рискови фактори

Описаните негативни тенденции в демографската и социално-икономическа картина на общината очертават и основните фактори, които в съчетание с други фактори създават рисковете от социално изключване на индивидите и формират рискови групи, които се нуждаят от подкрепа и социални услуги. Такива фактори са:

- Безработица и ниски доходи – липса на работа и постоянни доходи, ниски пенсии и социални помощи на лица в над трудоспособна възраст;
- Структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства;
- Липса на собствено жилище – млади семейства; самотни майки; младежи, напускащи институции; хора, напуснали местата за лишаване от свобода;
- Наличие на увреждане и/или здравословен проблем на член на семейството;
- Липса на подкрепа от семейството – деца и възрастни, настанени в специализирани институции, самотни стари хора;
- Ниско образование (включително и неграмотност), липса на професионална квалификация, които водят до неравностойна позиция на пазара на труда;
- Принадлежност към уязвими етнически малцинства;
- Местоживеене – отдалеченост и изолираност на населеното място, с нарушени транспортни връзки и комуникация с общинския и областния център;
- Възраст – 2 групи: деца, чиито родители са в чужбина; възрастни, живеещи в малки и отдалечени населени места, с крайно ограничен достъп до здравна грижа и услуги.

Изводи за необходимите мерки и дейности за преодоляване на рисковите фактори, свързани с доходите:

- Преодоляване на безработицата сред трудоспособното население;
- Подпомагане и услуги на хора в надтрудоспособна възраст с минимални доходи;
- Подпомагане и услуги на хора от многодетни и непълни семейства;
- Подкрепа и услуги за семейства на хора с увреждания;
- Актуализиране на жилищната политика в населените места;
- Оптимизиране на системите на здравеопазването и образованието;
- Актуализиране на политиките за социално включване на уязвимите малцинства.

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с възрастта:

- Предоставяне на услуги и подкрепа на родители, които имат различни по характер трудности при отглеждането на своите деца;
- Предоставяне на услуги и подкрепа на приемни родители, близки и роднини, осиновители, които осигуряват родителски грижи за децата;
- Подкрепа за израстването и развитието на децата и тяхната пълноценна социална реализация;
- Преодоляване на факторите, свързани с бедността, които водят до настаняване на деца в извън семейна среда;
- Подпомагане и услуги на възрастни хора, които имат нужда от придружаване в ежедневието си.

По отношение на старите хора, мерките би следвало да са насочени изцяло към предоставяне на подкрепа и на услуги, не само за цитираните групи, но и за всички останали, които се нуждаят от подкрепа в ежедневието си, за да могат техните семейства и близки да се реализират.

4. Рискови групи

Деца

От общия брой лица в под трудоспособна възраст /1563/, 152 са на възраст от 0 до 3 г., от 4г. до 7г. – 300, на възраст от 8 до 14 години са 252, а 859 – от 15 до 18г. По данни на експерт „Образование и култура” към Общинска администрация - Каспичан - 18 деца на възраст до 3 години са обхванати в яслена група към ОДЗ „Снежанка”.

·Отпаднали от училище

Съгласно информацията на РИО –Шумен за учебната 2014/2015г. в шест детски градини на територията на общината са обхванати 187 деца, а в 4 броя училища – 642 ученика.

През учебната 2014/2015 година отпаднали от училище са 8.

·Деца с увреждания

На територията на общината по данни на ДСП – Каспичан има 31 деца с увреждания, определени от ЕР на ТЕЛК. Преобладават децата с физически увреждания – 13, следвани от деца с множествени увреждания – 14 и деца с умствена изостаналост- 4.

На територията на общината по данни на Ресурсен център за подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности, деца със СОП са общо 25, от които 2 са в детски градини и 23 в ОУ и СОУ.

·Многодетни семейства

На територията на общината по данни на Дирекция „Социално подпомагане” има 29 многодетни семейства . 38 са децата на самотни родители, а лицата получаващи месечни социални помощи са 203.

·Изоставени деца

По отношение на изоставените новородени статистиката показва, че техният брой се запазва относително малък и почти постоянен през последните три години – 0 през 2012 г., 1 през 2013г. и 1 през 2014 г. С промените в Семейния кодекс се е увеличил броя на осиновяванията. За 2013 г. те са 5, през 2014 са 7.

1. Деца, чиито родители имат трудности при отглеждането им поради:

- Социално-битови проблеми: липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства;

- Проблеми, породени от липса на умения или трудности при родителстване: непълнолетни родители; родители, които са живели в институции; непълни семейства, разведени родители; родители с увреждания; родители, които са в чужбина.

- Наличие на увреждане на детето.

Независимо от направените промени през последните години по отношение на подпомагането и предоставянето на услуги на родители, които отглеждат дете с увреждане, направеният анализ показва, че все още основните затруднения на родителите са от финансово естество (осигуряване на лекарства, консумативи, лечение, рехабилитация). В същото време потребностите на децата с увреждания са свързани и с възможностите за социално включване и реализация.

- Проблемно поведение на детето.

Все още системата за закрила на детето не разпознава в достатъчна степен тези деца като деца в риск. Налице е различен подход към детето от страна на органите, които прилагат ЗЗД и ЗБППМН. Логично за системата за закрила е да възприема проявата на детето като симптом, като сигнал за проблем, който е основание за закрила, а не повод за наказание.

Много често проблемите при децата са провокирани от проблеми, свързани с родителския капацитет и липсата на услуги за подкрепа на родителите. В повечето случаи, децата са вече случай на ОЗД. Голяма част от случаите са деца с проблеми в училище.

2. Деца жертва на насилие или трафик

Броят на децата, претърпели насилие по данни на дирекция „Социално подпомагане” е с тенденция към увеличаване. През 2012г. броят на децата е 3 – претърпели сексуално насилие. За 2013г. няма регистрирани случаи на насилие над деца. За 2014г са регистрирани общо 7 случая от които 5 са на деца претърпели домашно насилие, 1 с физическо, 1 – друго. Към 30.06.2015г. са регистрирани 7 случая на насилие, като 1 – домашно, 4 физическо, 2 – друго.

Сравнително нисък и постоянен се задържа броят на децата, получили полицейска закрила – 3 деца през последните 2 години

Един от основните проблеми по отношение на работата с децата, жертви на насилие, е доказване на деянието. Насилието, особено сексуалното, се доказва трудно, децата са подложени на поредица разпити, в които разказват за случилото се на различни хора, в обстановка, която допълнително представлява стрес за тях. Все още специалистите трудно разпознават белезите на насилие по отношение на конкретен случай, особено при работа с малцинствени общности.

По отношение на децата, които са жертва на трафик, много често те биват връщани в същата рискова среда, ако не бъде доказано участието в трафика на техни родители или близки. В резултат на това се случва да се повтори извеждането на детето в чужбина със същата цел – проституиране или кражби.

3. Деца, настанени извън биологичното си семейство

- Деца, настанени в специализирани институции
- Деца, настанени в приемни семейства
- Деца, настанени при близки и роднини

Основните потребности на тези деца са свързани с правото им на живот в семейна среда.

Възрастни хора с увреждания

·Самотно живеещи стари хора и хора с увреждания

Общия брой на лица над 18 – годишна възраст на територията на община Каспичан възлиза на 6745 души или 84,00 %, от които:

- над трудоспособна възраст – 2247 души или 28,00 %;
- в трудоспособна възраст – 4498 души или 56,00 %.

Тези данни показват висок дял на възрастното население, което е съсредоточено основно в общинския център. По данни на дирекция „Социално подпомагане” броят на лицата с увреждания е 519 от които 179 с физически увреждания, 74 с умствена изостаналост, 209 с множествени увреждания и 58 с психични разстройства.

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване.. Тези данни включват сборна група от хора в трудоспособна възраст с тежки увреждания и хора в надтрудоспособна възраст, които вследствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждания.

Основните идентифицирани потребности на хората с увреждания са:

- Предоставяне на услуги за възстановяване и рехабилитация;
- Изграждане на умения за независим живот;
- Обучения за придобиване на професионални умения, квалификация и преквалификация, с цел активно включване на пазара на труда;
- Осигуряване необходимата подкрепа за лицето и семейството;
- Достъпна архитектурна среда;
- Подкрепа за социално включване на лицата с увреждания в общността.

Хора с увреждания, които живеят в домашна среда

Като цяло проблемите на тази група са свързани с възможността за социално включване, т.е. ефективен достъп до пазара на труда, качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация, общуване и придвижване. Направеното проучване показва, че услугите за тези

хора са недостатъчни. От подкрепа и заместване се нуждаят и семействата на хора с увреждания, които изискват непрекъсната грижа.

Стари хора

1. Самотни стари хора, които живеят в домашна среда

Във всички по-малки общини животът на старите хора в отдалечените и изолираните населени места е изключително затруднен основно поради социалната изолация и липсата или затруднения достъп до здравни грижи. Обхватът на програмите, които развиват услугите за оказване подкрепа в семейна среда не са достатъчни, за да задоволят всички техни потребности.

5. Потребности от социални услуги

Общи изводи за наличните социални услуги

- Предлаганите алтернативни социални услуги на територията на общината все още не покриват в достатъчна степен реалните потребности и не обхващат всички рискови групи.
- Новоразкритите и развиващите се социални услуги в общността са приоритетно насочени към широк кръг от рискови групи – в по-голяма степен: децата със или без увреждания, млади родители, родители с нисък родителски капацитет, семейства в риск от изоставяне на дете, и в недостатъчна степен: възрастните хора с увреждания и старите хора, което показва, че развитието им е в резултат на предварително планиране.
- Все още не е преодолян недостигът от квалифициран персонал в системата на социалните услуги най-вече в малките населени места и общини, като все още не е разработена система от мерки за мотивация, стимулиране и професионално развитие на кадрите.
- „Социално договаряне“ (т.е. възлагането на социални услуги) все още е предизвикателство. Независимо от възможностите в нормативната уредба, единици от общините са провели конкурси за предоставяне на социални услуги в партньорство с НПО. Все още съществува неравнопоставеност между общината, и доставчиците по отношение на достъпа до финансирането на проектите. Като възложител и доставчик на социалните услуги, общините по принцип имат достъп до публичните средства, а достъпът на НПО се ръководи от кмета. Поради тази причина подкрепата между участниците остава частична и непълноценна.
- През последните 5 години непрекъснато се увеличава броя на предоставяните социални услуги в общността, за сметка на намаляване броя на специализираните институции най-вече за деца, но предоставянето на услуги за възрастни хора с увреждания и стари хора все още не е разгърнато в достатъчна степен.

Общи изводи за услугите за деца

- Съществува и се развива гарантиран набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца, които да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата, като училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца.
- Наборът от услуги за превенция на попадането в рискови групи на деца се развива, като процесът вече се премества и към наличните рискови групи от родители в общината (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет; подкрепа на осиновители, родители на деца с отклоняващо се поведение).
- По отношение на рисковите групи деца, развитите социални услуги подкрепят преди всичко децата с увреждания в общинският център, като все още с недостатъчна подкрепа се ползват децата с увреждания в селските райони.

- Налице е трайна промяна в тенденцията, услугите за деца и семейства, които са преживели или преживяват сериозен проблем да се предоставят в специализираните институции, които не предлагат организация на живот, близка до семейната.

- Децата, изведени от институция и настанени в резидентни услуги от семеен тип, имат възможност да ползват подкрепа от центрове за социални услуги.

- Приемната грижа е развита на високо ниво, като настаняването при близки и роднини и в приемни семейства се използва като основен ресурс за отглеждане на децата в семейна среда, най – вече новородените и до 3 год.възраст.

Към настоящия момент предоставяните услуги в общността и от резидентен тип покриват нуждите на рисковата група „Деца и семейства в риск”.

Общи изводи за услугите за възрастни хора с увреждания

На територията на община Каспичан не съществуват специализирани институции.

Социалните услуги в общността за възрастни, които съществуват са Дневните центрове за възрастни хора с увреждания и Центровете по социална рехабилитация и интеграция, които са крайно недостатъчни като брой и капацитет, за да посрещнат задоволяването на потребностите на нуждаещите се.

Общи изводи за услугите за стари хора

- Домашният социален патронаж е най-достъпната услуга в общността за стари хора, която в някои населени места може да бъде подобрена по отношение на разширяване на персонала и дейностите, включени в услугата. С цел задоволяване на потребностите при обгрижване на стари хора е необходимо разкриване на центрове за настаняване от семеен тип.

За осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа на възрастните хора са разкрити 9 Клуба на пенсионера и един Клуб на хората с увреждания, които спомагат за намаляне риска от изолация.

Раздел II. Стратегия за развитие на социалните услуги

1. Визия

Разработването и приемането на Стратегията за развитието на социалните услуги на общинско ниво обединява усилията и желанието на всички заинтересовани страни в община Каспичан да се създадат условия за пълноценно участие в обществения живот на хората в неравностойно положение и с риск от социално изключване чрез предоставянето на достъпни и качествени социални услуги и грижа. Тя ще подкрепя местните общности, уязвимите групи и лицата в риск чрез преодоляване на неравномерността в развитието на социалните услуги, разширяване на обема, реформиране и оптимизиране на вече съществуващите и разкриване на нови форми на социални услуги и осъществяване на сътрудничества и участие на партньори от свързаните сектори.

За постигането на своите цели Стратегията предвижда развиването на ефективна система от социални услуги, които са достъпни, качествени и адекватни на потребностите на общността.

Чрез Стратегията, община Каспичан се присъединява и към европейските принципи на хуманност и солидарност за равен достъп, грижа и интеграция за хората от рисковите групи и тяхната пълноценна реализация и качествен живот в обществото.

2. Ценности и принципи

Възможностите за реализация и достоен живот на всяко човешко същество са без значение от неговата етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Стратегията утвърждава следните принципи и ценности при планирането и предоставянето на социални услуги:

- Съответствие на социалните услуги с международните документи относно човешките права;
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България;
- Ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства;
- Насърчаване на услугите в общността;
- Ползване на услуги от институционален тип само като крайна мярка;
- Равен достъп до услуги за всички живеещи на територията на община Каспичан;
- Водещи интереси на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- Създаване на гъвкави услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;
- Иновативност в процеса на планиране и предоставяне на социални услуги
- Надграждане и усъвършенстване на съществуващи практики, опит и услуги;
- Изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;
- Подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- Участие на всички заинтересовани страни, включително и потребителите в процеса на планиране.

3.Обхват на стратегията

В географско отношение обхватът на стратегията покрива всички населени места на територията на община Каспичан. Целта е да се преодолее неравномерността в развитието и достъпа до социални услуги. В този контекст чрез общинското планиране се създава възможност за изграждане на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи и е ефективна от управленска и икономическа гледна точка. Стратегията обхваща 5-годишен период (01.01.2016 – 31.12.2020 г.) и включва всички социални услуги, които ще функционират на територията на общината: разкритите социални услуги (и тяхната перспектива) и развитието на нови социални услуги. В Стратегията са планирани социални услуги за всички рискови групи на територията на общината и са описани достъпа до тези услуги и връзката между тях. Планирани са мерки и дейности в свързаните сектори: здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура, които имат важно значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

3. Целеви групи

Стратегията предвижда социални услуги за всички жители на общината, като специално внимание се отделя на:

- Деца и семейства в риск;
- Деца необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище;
- Етнически общности;
- Деца с увреждания;
- Възрастни лица с увреждания ;
- Самотни стари хора;

4. Очаквани резултати от изпълнение на Стратегията

- Изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво в съответствие с националните приоритети и европейските ценности;
- Подобен и улеснен достъп до социални услуги на нуждаещите се хора;

- Увеличен обхват на малобройни и отдалечени рискови групи чрез развитие на мобилни услуги в цялата община;
- Увеличаване на спектъра на предлаганите социални услуги в общността и намаляване на институционализираната грижа.

5. Интервенция - инструменти

Социалните услуги ще се предоставят на общинско ниво. Ще бъдат изградени партньорски мрежи, които ще обединяват досега съществуващите с планираните социални услуги.

- Посочено е развитието на съществуващите социални услуги в перспектива: разширяване или реформиране;
- Очертано е разкриването на нови социални услуги за всички целеви групи, включително иновативни услуги, които не съвпадат изцяло със стандартните държавно-делегираны дейности;
- Част от услугите ще бъдат междуобщински, други мобилни, заради икономическа ефективност и липса на достатъчно специалисти в по-малките общини и населени места.

Раздел III. Стратегически и специфични цели, мерки, дейности

1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Развитие на социалните услуги за деца

Държавната политика от 2000 г. активно насърчава процеса на деинституционализация поради няколко причини: социална изолация на потребителите: деца, хора с увреждания, възрастни хора; значителни финансови разходи и скъпа поддръжка на институциите; случаи на недобри условия и качество на грижите.

1.1. Дейност: Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания „Слънце“ - гр. Каспичан

ЦНСТДМБУ „Слънце“ е социална услуга от резидентен тип за деца. Капацитетът на услугата е 15 места. Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания е социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца и младежи. В центъра се създава среда близка до семейната, при която децата/младежите получават необходимата им индивидуална грижа, подкрепа за личностно развитие и за изграждане на умения за самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и дейностите в него са насочени към създаването на условия и възможности за децата и младежите да участват равнопоставено в живота на местната общност.

Реализират се съвместни дейности в изпълнение на Споразумение за сътрудничество между СКЦ, ЦОП – Нови пазар и Община Каспичан;

Изпълняват се дейности по подписания Меморандум за сътрудничество на областно ниво с УНИЦЕФ за подобряване благосъстоянието на децата, целящи прилагането на международните стандарти и най-добри практики в областта на закрилата и грижата за детето, така както са поставени с Конвенцията на ООН за правата на детето.

ЦОП в гр. Нови пазар е с капацитет 63, като се планира увеличение на капацитета на 83 места в периода 2016-2017 година.

Центърът предоставя социални услуги както на територията на Община Нови пазар, така и на територията на съседните общини-Каспичан, Никола Козлево, Каолиново. Предлага мобилност на предлаганите услуги за деца в населените места на територията на Община Нови пазар - с. Стоян Михайловски, с. Памукчии, с. Мировци, с. Жилино, с. Преселка. Осигурени са помещения в читалищата в горепосочените населени места, където мобилен екип от специалисти осъществява планирани дейности с деца в риск по предварителен график. По „Приемна грижа“ центърът работи и в с. Войвода.

Мобилни групи от специалисти от ЦОП работят с деца в риск / групово и индивидуално/ в населените места от Община Каспичан- с. Марково и с. Косово, а по „Приемна грижа“ в гр. Каспичан и с. Каспичан.

Семейно - консултативен център – Нови пазар е създаден по Проект „Семейство за всяко дете“ на УНИЦЕФ през 2011 год.

„Семейно-консултативният център за родители и деца“ е иновативна междусекторна услуга, която обединява комплекс от интегрирани социални, здравни, образователни услуги, мерки и дейности за превенция и подкрепа на малки деца и семейства в риск с голям мобилен компонент за обхващане на най-уязвимите общности и групи, живеещи в обособени квартали или в изолирани населени места в общината и областта.

СКЦ Нови пазар работи на територията на четири общини - Нови пазар, Каспичан, Никола Козлево и Каолиново, като в гр. Каолиново има разкрит филиал с две изнесени работни места. За

услугата СКЦ от УНИЦЕФ предоставен лек автомобил за извършване на дейностите, заложи в проекта.

Настаняването на дете в приемно семейство е решение на конкретния проблем, но не би следвало да е трайно решение. В следствие целенасочената работа в областта на приемната грижа на доставчиците – ИСДП София, С-О-С жени и деца преживели насилие” гр. Нови Пазар и Общините Шумен и Нови пазар, по Проект „ И аз имам семейство” по Оперативна програма „ Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г., схема за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Приеми ме”, към м.07. 2015 г. в община Каспичан има утвърдени 9 професионални приемни семейства, в което има настанени 5 деца. Общината предвижда да се увеличи броя на приемните семейства – от 9 на 30, поетапно през периода на стратегическото планиране, като дейността ще стартира през 2016 година.

2. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Развитие на наличните социални услуги за хора с увреждания и стари хора

2.1. Дейност:-Дневен център за възрастни хора с увреждания – с. Кюлевча

Услугата функционира като делегирана държавна дейност от 2009 г. с капацитет 30 места. В ДЦВХУ са създадени условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационни потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти. ДЦВХУ разполага със специализиран транспорт за хора с увреждания с който се придвижват потребителите на услугата. Обхванати са почти всички населени места на територията на Общината. Предвид факта, че ДЦВХУ работи над утвърдения капацитет са предприети необходимите действия за разширяване на материалната база и увеличаване капацитета на услугата от 30 на 40 лица. Изпратено е предложение до Изпълнителния директор на АСП, но към настоящия момент все още няма заповед за увеличаване на капацитета. В началото на тази година е разширена материалната база на социалната услуга.

2.2. Дейност-. Домашен социален патронаж – Каспичан – комплекс от социални услуги, предоставяни в домовете на възрастни хора и възрастни хора с увреждания. Капацитета на услугата е 180 места. Чрез реализиране на проект BG051PO001-5.1.04-0109-C0001 «Създаване на Звено за почасови услуги в домашна среда към Домашен социален патронаж – Каспичан», с цел осигуряване на устойчивост, към структурата на ДСП са включени две бройки «Социален асистент», които предоставят услуги в домашна среда подпомагачи ежедневието на лица с увреждания и самотно живеещи възрастни хора с невъзможност за самообслужване.

2.3. Дейност-. Обществена трапезария – предоставяна през зимния период, финансирана от фонд „Социална закрила”. Обща цел на услугата е подобряване качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица и семейства на месечно подпомагане по условията на чл.9 от ППЗСП; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се трижат за тях; самотно живеещи лица и семейства получаващи минимални пенсии, скитащи, бездомни лица. Общия брой потребители е 40 лица от изредените целеви групи.

2.4. Дейност-. Център за социална рехабилитация и интеграция с капацитет 30 места - предоставянето на услугата цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване,

поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот.

2.5. Дейност- Предоставяне на грижи в семейна среда на хора с различни видове увреждания:

Предоставяне на социалната услуга „Личен асистент” по Проект „Нови възможности за грижа” по ОП „Развитие на човешките ресурси”. Периодът на реализиране на Проекта е от 26.03.2015г. до 29.02.2016г. Подадените заявления от кандидатите за потребители на услугата са 138, а на желаещите да работят като лични асистенти 112. Определената часова квота за предоставяне на услугата за община Каспичан и определения месечен бюджет в часове на потребителя предоставят възможност да бъдат включени едва 35 лица. Изложените обстоятелства очертават нуждата от подобен вид услуги в домашна среда;

Изводи:

- 1. Липсват достатъчно социални услуги, които да обхващат лицата с увреждания и старите хора със затруднение или невъзможност при самообслужване;**
- 2. Необходимост от увеличаване капацитета на социалната услуга ДЦВХУ с. Кюлевча от 30 на 40 места**
- 3. Необходимост от увеличаване капацитета на социалната услуга ЦСРИ от 30 на 40 места**
- 4. С цел превенция на настаняването на възрастни хора с увреждания и стари хора в специализирани услуги и подпомагане процеса на деинституционализация в изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа е необходимо разкриването на алтернативни социални услуги от резидентен тип – Център за настаняване от семеен тип за стари хора и Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с физически увреждания и Защитено жилище за хора с умствена изостаналост, както и разширяване на социалните услуги предоставяни в домашна среда.**
- 5. Предоставяните услуги за деца на територията на общината покриват нуждите на целевата група.**

2.1. Специфична цел: : Разкриване на нови социални услуги за хора с увреждания и стари хора в община Каспичан.

2.1.1. Мярка: Разкриване на ЦНСТ за хора с увреждания и стари хора в община Каспичан

2.1.1.2. Дейност: Разкриване на Център за настаняване от семеен тип за лица с физически увреждания.

Центърът ще бъде с капацитет от 15 места, като държавно делегирана дейност.

ЦНСТ ще работи с лица с физически увреждания.

Услугите, които се предоставят на потребителите са:

- Медицинска и социална рехабилитация;
- Психологическа подкрепа;
- Осигуряване на достъп до специализирано обучение;
- Предоставяне на допълнителна специализирана помощ от логопед, специален педагог и други терапевти;

други терапевти;

- Съдействие за професионално ориентиране и подготовка;
- Съдействие за включване на пазара на труда;
- Предоставяне на образователни услуги;
- Организиране на свободното време и личните контакти;
- Изграждане на умения свързани с живота в общността;
- Организиране на дейности, занимания и инициативи съобразно индивидуалните

интереси и възможности;

- Работа с близки и роднини;
- Други дейности произтичащи от индивидуалните потребности и социалната оценка.

2.1.1.3. Дейност: Разкриване на Център за настаняване от семеен тип за стари хора , община Каспичан.

Центърът ще бъде с капацитет от 15 места, като държавно делегирана дейност.

ЦНСТ ще работи със стари хора.

Услугите, които се предоставят на потребителите са:

- Медицинска и социална рехабилитация;
- Терапевтични, интеграционни и обучителни дейности;
- Трудотерапия – занимателна, когнитивна, функционална;
- Музикална терапия;
- Консултативни дейности
- Организиране на свободното време;
- Други дейности произтичащи от индивидуалните потребности и социалната оценка.

2.1.2. Мярка: Разкриване на ново защитено жилище за хора с увреждания и стари хора в община Каспичан

2.1.2.1. Дейност: Разкриване на 1 защитено жилище за настаняване на лица с умствена изостаналост.

Планира се услугата да е с капацитет от 15 места. Финансиране - държавна делегирана дейност.

Дейности, които ще се предоставят са:

- Социална рехабилитация;
- Психологическа подкрепа;
- Терапевтични, интеграционни и обучителни дейности;
- Предоставяне на допълнителна специализирана помощ от различни специалисти съобразно индивидуалната потребност на лицата;
- Организиране на свободното време и личните контакти;
- Изграждане на умения свързани с живота в общността;
- Организиране на дейности, занимания и инициативи съобразно индивидуалните интереси и възможности;
- Работа с близки и роднини;
- Други дейности произтичащи от индивидуалните потребности и социалната оценка.

2.2. Специфична цел: Продължаване/разширяване дейността на социални услуги за хора с увреждания и стари хора.

2.2.1. Мярка: Развитие на дейността на Центрове за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) в община Каспичан.

2.2.1.1. Дейност: Развитие на дейността на Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) за лица и деца с увреждания гр. Каспичан, ул. „Тодор Петков“ № 2

Центърът се намира в гр. Каспичан, с капацитет от 30 места, с планирано увеличение на 40 места . Финансирането е държавно делегирана дейност.

Центърът предоставя услуги на лица и деца с увреждания.

Предоставянето на услугата цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот.

След разширяване на материалната база с финансовата подкрепа на фонд „Социална закрила“ към ЦСРИ е обособена зала за лечебна физкултура, кинезитерапия и групови занимания, която предстои да бъде обзаведена с подходящи уреди за деца и възрастни. За да се удовлетворят потребностите от предоставяните услуги, е предвидено да разширят дейностите на медицинската и социална рехабилитация. След разширяване на материалната база предстои изготвяне на предложение за разширяване на капацитета на услугата с още 10 лица.

2.2.2.Мярка: Развитие на дейността на Дневни центрове за хора с увреждания и стари хора – дневна и седмична грижа

2.2.2.1.Дейност: Развитие на дейността на Дневен център за възрастни хора с увреждания в община Каспичан, с. Кюлевча, ул. „Дружба“ № 5.

Дневния център се намира в с. Кюлевча, община Каспичан и работи с лица с увреждания, с капацитет 30 места, с планирано увеличаване капацитета на услугата на 40 места. Взето е решение на Общински съвет Каспичан и направено предложение до Изпълнителния Директор на Агенция за Социално Подпомагане град София.

Финансирането е държавно делегирана дейност.

Дейности, които се предоставят в центъра:

- Медицинска и социална рехабилитация;
- Терапевтични, интеграционни и обучителни дейности;
- Трудотерапия – занимателна, когнитивна, функционална;
- Музикална терапия;
- Консултативни дейности
- Организиране на свободното време;
- Други дейности произтичащи от индивидуалните потребности и социалната оценка.

2.2.3.Мярка: Продължаване и разширяване дейностите по предоставяне на други услуги за подкрепа на хората с увреждания и старите хора в област Шумен

2.2.3.1.Дейност: Разширяване на услугата „Личен асистент“ в гр. Каспичан, със средства по оперативни програми.

Предвижда се от месец март 2016 г. г. по Проект „Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда“ да бъдат наети лични асистенти в помощ на 35 лица и деца с увреждания и самотно живеещи стари хора със затруднения и/или невъзможност при самообслужването, като:

- Дейности в подкрепа на детското развитие;
- Дейности за подкрепа в битовото обслужване;
- Дейности за подкрепа при налични дефицити в умствените функции;

- Дейности за подкрепа на социалната активност.

2.2.3.2. Дейност: Разширяване на услугата „Социален асистент“ в гр. Каспичан, със средства по оперативни програми.

Предвижда се да бъдат наети социални асистенти в помощ на лица и деца с увреждания и самотно живеещи стари хора със затруднения и/или невъзможност при самообслужването, като:

- Дейности в подкрепа на детското развитие;
- Дейности за подкрепа в битовото обслужване;
- Дейности за подкрепа при налични дефицити в умствените функции;
- Дейности за подкрепа на социалната активност.

2.2.3.3. Дейност: Разширяване на услугата „Домашен помощник“ в гр. Каспичан, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

Предвижда се от месец март 2016 г. по Проект „Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в домашна среда“ да бъдат наети 10 лица като домашни помощници в помощ на лица и деца с увреждания и самотно живеещи стари хора със затруднения и/или невъзможност при самообслужването, като:

- Дейности в подкрепа на детското развитие;
- Дейности за подкрепа в битовото обслужване;
- Дейности за подкрепа при налични дефицити в умствените функции;
- Дейности за подкрепа на социалната активност.

2.2.3.4. Дейност: Продължаване предоставянето на услугата „Домашен социален патронаж“ на 180 стари хора и хора с увреждания в гр. Каспичан, със средства от общинския бюджет.

3. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Развитие на човешките ресурси. Развитие на междусекторно сътрудничество и междуобщински партньорства в социалните услуги.

3.1. Специфична цел: Подкрепа развитието на административния капацитет на областно и общинско ниво за управление на социални услуги.

Развитието на човешките ресурси у всички участници в реализацията на Стратегията ще повиши техния капацитет, ще им позволи да реализират пълния си потенциал и ще осигури благоприятна среда за изпълнение на планираните дейности.

3.1.1. Мярка: Адекватно ресурсно обезпечаване на структурите (отдел/сектор/експерти/ специалисти), ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на общината с осигуряване на достатъчен брой служители.

3.1.2. Мярка: Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на експертите и специалистите във всяка община, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците, които да осигурят:

- Повишаване на капацитета на служителите за изследване на потребностите на общността и планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск (деца, семейства, хора с увреждане, самотно живеещи стари хора и т.н.);

- Повишаване на компетентността на специалистите за финансово планиране и осигуряване и ефективно управление на финансовите средства и други ресурси, необходими за осъществяване на социалните услуги на територията на общината;
- Повишаване на уменията и промяна на нагласите към възлагане на предоставянето на социални услуги на външни доставчици;
- Повишаване на капацитета за наблюдение и оценка, както и за оказване на методическа подкрепа за повишаване на качеството на предоставяните социални услуги на територията на общината.
- Познаване, анализиране и ефективно използване на възможностите на съществуващите финансови инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС.

3.2. Специфична цел: Подкрепа за развитие персонала, предоставящ социални услуги. Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, директно ангажиран в предоставянето на социални услуги.

Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, директно ангажиран в предоставянето на социални услуги.

3.2.1. Мярка: Осигуряване на поредица от обучения за специалистите - социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

- Обогащане на знанията и опита им за ефективна работа по случай;
- Осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга;
- Оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.
- Придобиване на знания и умения за качествено предоставяне на социалните услуги, в които са ангажирани.

3.2.2. Мярка: Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции, и др.

3.2.3. Мярка: Осигуряване на възможности за обучение, обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги.

3.2.4. Мярка: Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. на регионално, национално и европейско ниво, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на специалистите, които директно предоставят социални услуги.

3.3. Специфична цел: Утвърждаване на механизми за междусекторно сътрудничество. Изграждане на партньорства и работа в мрежа.

Развитието на партньорството между общини и сектори, изграждането на мрежи на областно и местно ниво ще способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори с фокус потребителите на услуги, уязвимите общности и групи.

3.3.1. Мярка: Организиране на обучения, семинари, работни срещи и др. осигуряващи формиране и развитие на умения за изграждане и поддържане на ефективни партньорства на местно и областно ниво и работа в мрежа.

3.3.2. Мярка: Предоставяне на консултации, фасилитация, обучителни модули и обучения през практика за междуобщинско и междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Механизми и подходи за осигуряване на подкрепа от гражданския сектор за Стратегията; умения за мобилизиране на потенциала на НПО за управление и предоставяне на социалните услуги, инициране и изпълнение на мерки за социално включване на общинско и областно ниво;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

3.3.3. Мярка: Документиране и популяризиране на добрите практики в общините и в областта за осъществяване на партньорски взаимодействия при предоставянето и/или управлението на социални услуги и добрите практики за работа в мрежа при осъществяването на кампании за превенция на рисковото поведение или кампании за популяризиране на услугите.

Раздел V. План за действие

1. Отговорности и роли в изпълнението на Стратегията

Ролите и задачите на общините, институциите на общинско ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Стратегията за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

РДСП и ДСП

Регионалните дирекции за социално подпомагане като териториални поделения на АСП в областните центрове провеждат държавната социална политика на ниво област, а Дирекциите "Социално подпомагане" на територията на всяка община по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Ролята на РДСП – Шумен по отношение на Стратегията включва:

- Подпомага изготвянето на Междинен доклад за мониторинг и оценка за изпълнение на Стратегията за развитие на социални услуги;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;
- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги;
- Оказва съдействие при подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение.
- Оказва съдействие за създаването и дейността на работна група на областно ниво за консултиране и подкрепа на процеса на изготвяне на плановете.

Предвид основните си функции, ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Стратегията за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до РДСП за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; участват при разработването на оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с Стратегията и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализира данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;

ДСП извършва консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги; оказват съдействие за реструктурирането и реформирането на СИ – за деца и за лица с увреждания; подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги; подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

РДСП и ДСП имат отношение към всички заложени цели в Стратегията и това са задачи свързани с: идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете; насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;

насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането; изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда; оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи.

Кмет на община

Местното самоуправление се осъществява от общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от кмета и общинската администрация.

Местните власти разработват и изпълняват интегрирани политики за развитие на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението ѝ и оценка на нуждите на групите в риск.

Кметът на общината:

- Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;

- Организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;

- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;

- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;

- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск.

- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в Стратегията.

Общинският съвет:

- Обсъжда и приема общинската стратегия / програма за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;

- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;

- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Стратегията.

- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

РИО на МОН

Регионалният инспекторат по образованието на МОН Шумен отговаря за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. РИО на МОН:

- Осигурява интегриране в системата на образование на децата с увреждания отглеждани в семействата;
- Осигурява методическо ръководство на училищата за насочване на нередовно посещаващи училище ученици и деца с рисково поведение към отделите за закрила на детето и Центровете за обществена подкрепа;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за наваксване на образователни пропуски;
- Осигурява контрол върху обхващането на всички деца на територията на област Шумен в предучилищна подготовка и възпитание; върху редовното посещение на ученици в училище и записването на ученици в учебни заведения на територията на общината, в която живеят семействата им;
- Съдейства за извеждането на деца от помощните в масови училища и за осигуряването на условия съвместно с училищата за наваксване на образователните пропуски и интегрирането им с връстниците им (оценка на образователното ниво и на нуждите, изготвяне на индивидуална програма за обучение, осигуряване на допълнителни часове за компенсирание на разлики в нивото, участие в дейности за запълване на свободното време и социализация);
- Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Дирекция „Бюро по труда”

Дирекция „Бюро по труда” участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на дирекцията "Бюро по труда" по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на областни и общински програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО).

Регионална здравна инспекция - Шумен

Държавната здравна политика на територията на областта се осъществява и организира от Регионална здравна инспекция. РЗИ отговаря за координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, насочени към хората в риск на територията на област Шумен. Създава база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск.

Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора във всички общини на област Шумен.

Участие на НПО

Важна роля в изпълнението на стратегията могат да играят и НПО – част от тях могат да участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в . Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в иницирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО могат да участват в актуализирането на Стратегията и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

2.Ресурси и източници на финансиране на социалните услуги в община Каспичан

Държавно делегираното финансиране на услугите и размерът на финансовия стандарт се определят с решение на Министерски съвет за всяка бюджетна година.

Управлението на социалните услуги в общността се извършва от общинската администрация.

Основен източник на финансиране на социалните услуги остава републиканския бюджет.

Общинският бюджет осигурява средства за поддържането и развитието на домашния социален патронаж и другите местни услуги. При благоприятно развитие, общини с по-добро финансово състояние, може да отделят от местните си бюджети средства за подобро и разширено развитие на предоставяните като държавно делегирани социални услуги.

Финансирането на инвестициите, свързани с основен ремонт, изграждане на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане се осигуряват от общинските бюджети или чрез средства от оперативни програми.

Средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници могат да се осигурят чрез средства от оперативни програми.

В периода на изпълнение Стратегията остава отворен документ за изменения и допълнения.